

Warszawa, 10 kwietnia 2017 r.

01/04/AP/17

01/04/KS/17

Szanowny Pan
Sebastian Chwałek
Sekretarz Stanu
w Ministerstwie Spraw Wewnętrznych

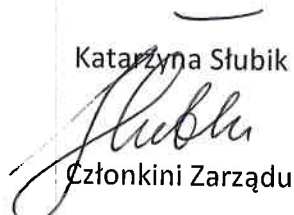
Szanowny Panie Ministrze,

W imieniu Stowarzyszenia Interwencji Prawnej (dalej: Stowarzyszenie) chciałabym podziękować za przesłanie nam do konsultacji społecznych (pismo DP-WLM-0231-31/2016/MJ) projektu rozporządzenia zmieniającego rozporządzenie w sprawie strzeżonych ośrodków dla cudzoziemców i aresztów dla cudzoziemców z dnia 24 marca br.

W załączeniu przekazuję uwagi Stowarzyszenia do ww. projektu.

Łączę wyrazy szacunku,

Katarzyna Słubik

Członkini Zarządu

Stowarzyszenia Interwencji Prawnej

UWAGI STOWARZYSZENIA INTERWENCJI PRAWNEJ
DO PROJEKTU ROZPORZĄDZENIA MINISTRA SPRAW WEWNĘTRZNYCH I ADMINISTRACJI
ZMIENIAJĄCEGO ROZPORZĄDZENIE W SPRAWIE STRZEŻONYCH OŚRODKÓW I ARESZTÓW DLA
CUDZOZIEMCÓW

1. Zakwaterowanie cudzoziemców umieszczonych w strzeżonych ośrodkach dla cudzoziemców w kontenerach

Zgodnie z proponowanymi zmianami wprowadzanymi w § 3a rozporządzenia cudzoziemcy ubiegający się w Polsce o ochronę międzynarodową będą mogli być umieszczani w kontenerach, w których zainstalowane zostaną pokoje, umywalnie i ustępy dla cudzoziemców. Projektowane zmiany uzasadniono obecną sytuacją migracyjną Europy i „masowym napływem uchodźców i migrantów do krajów europejskich basenu Morza Śródziemnego”.

Należy zwrócić uwagę, iż liczba wniosków o udzielenie ochrony międzynarodowej w Europie zmniejsza się w stosunku do lat poprzednich¹, również obecne trendy migracyjne nie wskazują na wzmożony ruch migracyjny do Polski, co miałyby uzasadniać wprowadzenie nadzwyczajnych środków w postaci budowy kontenerów dla cudzoziemców. Według danych Szefa Urzędu do Spraw Cudzoziemców w 2016 roku złożono 12 319 wniosków o udzielenie ochrony międzynarodowej (dalej: wnioski) w Polsce. Liczba wniosków jest więc mniejsza niż w roku 2015, kiedy to o ochronę międzynarodową ubiegało się 12 325 osób. Należy dodać, że 2015 był rokiem, w którym w całej Unii Europejskiej złożono rekordową w ostatnich latach liczbę wniosków. Od tego czasu liczba aplikacji jak i wjazdów na terytorium UE systematycznie spada.

Stowarzyszenie przypomina, iż detencja jest ostatecznym narzędziem zarządzania migracją i w żadnym razie nie może być odpowiedzią na (nawet potencjalny) napływ uchodźców do kraju członkowskiego UE. Cudzoziemca, zwłaszcza takiego, który ubiega się o ochronę międzynarodową,

¹ W roku 2016 zanotowano 9% spadek liczby aplikacji o udzielenie ochrony międzynarodowej w EU: <http://globalmigrationdataportal.org/eu-overview-asylum-trends-2016>

można umieścić w strzeżonym ośrodku jedynie w ściśle określonych w ustawie przypadkach, a nie ze względu na sam fakt stawienia się na przejściu granicznym. Umieszczenia w detencji nie uzasadniają więc w żadnym wypadku wzmożony ruch migracyjny, co sugeruje uzasadnienie do projektu.

Jeśli chodzi o osoby składające wnioski o udzielenie ochrony międzynarodowej, państwo przyjmując aplikacje jest zobowiązane do udzielenia wsparcia cudzoziemcowi w trakcie procedury (tzw. pomoc preintegracyjna), zatem konieczność przygotowania się na ewentualność zwiększonej liczby wjazdów na terytorium RP powinna być realizowana np. poprzez zwiększanie miejsc w otwartych ośrodkach dla cudzoziemców, nie zaś w strzeżonych ośrodkach. Kwaterowanie w warunkach substandardowych cudzoziemców uciekających z kraju pochodzenia z uwagi na grożące im tam zagrożenie dla życia lub zdrowia albo z uwagi na prześladowania, nie jest odpowiednie w szczególności dla rodzin z dziećmi i może zagrażać ich zdrowiu psychofizycznemu. Nawet jeśli projektodawca zakładałby, że przebywanie w owych kontenerach będzie jedynie tymczasowym rozwiązaniem, praktyka pokazuje, że pobyt cudzoziemców w strzeżonych ośrodkach nie jest krótkotrwały. Według informacji udzielonej przez Komendanta Nadbużańskiego Oddziału Straży Granicznej średni czas pobytu małoletnich w strzeżonym ośrodku dla cudzoziemców w Białej Podlaskiej wynosił 71 dni. Zakwaterowanie dzieci w takich warunkach jest niehumanitarne i może pogłębić ich traumę związaną z przebywaniem w zamknięciu.

Spośród krajów członkowskich UE dotychczas jedynie Węgry zdecydowały się umieszczać cudzoziemców w kontenerach, co spotkało się z uzasadnionym sprzeciwem społeczności międzynarodowej m.in. Wysokiego Komisarza NZ ds. Praw Człowieka oraz Wysokiego Komisarza NZ ds. Uchodźców. Uzasadnione jest przypuszczenie, iż przetrzymywanie w kontenerach cudzoziemców, w tym osób ubiegających się o ochronę międzynarodową, a zwłaszcza dzieci, rodzic będzie po stronie państwa polskiego obowiązkiem odszkodowawczy, jeśli nie przed sądami krajowymi, to przed trybunałami międzynarodowymi, analogicznie np. do orzeczenia w sprawie *Muskhadzhiyeva i inni v. Belgia* (skarga nr 41442/07), *Saadi v. Wielka Brytania* (skarga nr 13229/03) i innych, w których ETPCz uznawał warunki detencji za prowadzące do niehumanitarnego i poniżającego traktowania bądź naruszające prawo człowieka do wolności osobistej.

Szczególną uwagę zwraca brak jakiegokolwiek zróżnicowania między warunkami detencji osób dorosłych i dzieci. Wobec braku jakichkolwiek zapisów w rozporządzeniu, jedynie od decyzji Straży Granicznej będzie zależało, czy zatrzymane dzieci cudzoziemcy zostaną umieszczone w pokojach mieszkalnych, czy w kontenerach. Warto w tym miejscu przypomnieć, iż już w sprawie *Mubilanzila Mayeka i Kaniki Mitunga v. Belgia* (skarga nr 13178/03) ETPCz stwierdził, że umieszczenie dziecka w zamkniętym ośrodku w takich samych warunkach, jak osób dorosłych i bez dostosowania ich do jego sytuacji oznacza brak wystarczającej ochrony prawa tego dziecka do wolności osobistej prowadzący do naruszenia art. 5 ust. 1 EKPCz.

² Pismo Komendanta Nadbużańskiego Oddziału Straży Granicznej z dnia 21 lutego 2017 r. (NA-01-120/17).

Tym samym nie sposób znaleźć *ratio legis* dla wprowadzenia drastycznie wręcz ograniczających prawa cudzoziemców umieszczonych w detencji rozwiązań, które ponadto naruszać będą standardy i zobowiązania międzynarodowe Polski.

2. Wyposażenie okien w kraty z prętów lub płaskowników

W projekcie rozporządzenia projektodawca powraca do zarzuconego w 2015 roku sposobu zabezpieczania okien pomieszczeń mieszkalnych w ośrodkach strzeżonych kratami (§ 6 pkt 2). Brak jest jednakże jakiegokolwiek *ratio legis* dla wprowadzenia ww. ograniczenia. Z całą pewnością rezygnacja z krat była posunięciem we właściwym kierunku, albowiem zmniejszyła wrażenie klimatu więziennego w ośrodkach, w których dla przypomnienia, nie są umieszczani przestępcy, a niejednokrotnie przebywają tam rodziny z dziećmi.

Brak jest w uzasadnieniu projektu informacji jakoby wprowadzone w 2015 roku złagodzenie zabezpieczeń wpłynęło na zwiększenie liczby uciezek z ośrodków przez okna, co byłoby jedynym racjonalnym uzasadnieniem powrotu do takiego obostrzenia. Domniemywać można, iż wymóg montowania krat będzie dotyczył głównie kontenerów przeznaczonych na pokoje mieszkalne, jednak nie wynika to z brzmienia przepisu, który nie wyłącza możliwości zastosowania krat w każdym innym budynku z pomieszczeniami mieszkalnymi.